

Programowanie deklaratywne

Artur Michalski
Informatyka II rok

Plan wykładu

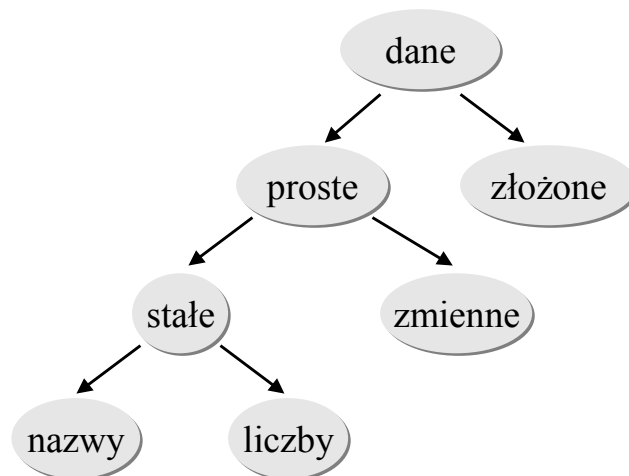
- Wprowadzenie do języka Prolog
- Budowa składniowa i interpretacja programów prologowych
- Listy, operatory i operacje arytmetyczne
- Złożone/abstrakcyjne struktury danych
- Sterowanie mechanizmem nawrotów
- Operacje wejścia/wyjścia w Prologu
- Predefiniowane procedury prologowe
- Styl i technika programowania w Prologu

Budowa składniowa i znaczenie programów w Prologu

- Reprezentacja danych w Prologu
- Mechanizm dopasowywania (ang. *matching*)
- Deklaratywna interpretacja programu prologowego
- Proceduralna interpretacja programu prologowego
- Przykład interpretacji programu: *Problem małpy i banana*
- Porządek kazuł prologowych i celów
- Związki języka Prolog z logiką formalną
- Podsumowanie

Reprezentacja danych w Prologu

Klasyfikacja rodzajów danych w Prologu

Reprezentacja danych w Prologu

- **Nazwy** - składają się z:
  - dużych liter: A, B, ..., Z
  - małych liter: a, b, ..., z
  - cyfr: 0, 1, ..., 9
  - znaków specjalnych: +-*/<>=:.&_~
- i są ciągami:
  - liter, cyfr i znaków podkreślenia (zaczynającymi się od małej litery): anna, x12, y_, _z, a_b
  - znaków specjalnych: <--->, ==>, ..
  - lub napisami (ang. string): 'Ania', 'co to', 'kto_to'

Reprezentacja danych w Prologu

- **Zmienne** - ciągi liter, cyfr i znaków podkreślenia zaczynające się od dużej litery lub podkreślenia
- Zmienna anonimowa - tylko znak podkreślenia

Przykład

```
ma_dziecko(X) :- rodzic(X,Y) .
```

ponieważ konkluzja klauzuli nie zależy od wartości zmiennej **Y**, można ją zastąpić przez zmienną nie posiadającą identyfikatora tzw. *zmienną anonimową*:

```
ma_dziecko(X) :- rodzic(X,_) .
```

Reprezentacja danych w Prologu

Zmienna anonimowa c.d.

Każde wystąpienie zmiennej anonimowej w danej klauzuli reprezentuje inną zmienną

Przykład

ktos_ma_dziecko :- rodzic(,_).

jest równoważne:

ktos_ma_dziecko :- rodzic(X,Y).

a nie:

ktos_ma_dziecko :- rodzic(X,X).

Reprezentacja danych w Prologu

Jeśli zmienna anonimowa zostanie użyta w pytaniu, jej wartość *nie zostanie* wyświetlona:

Przykład

Jakie osoby mają dzieci (bez podawania samych dzieci)?

Zapis w Prologu:

?- rodzic(X,_).

Odpowiedź:

X = torek;

...

Reprezentacja danych w Prologu

Zasięg leksykalny zmiennej (identyfikatora) ograniczony jest tylko do jednej klauzuli:

Przykład

```
ma_dziecko(X) :- rodzic(X,_).  
dziecko(X,Y) :- rodzic(Y,X).  
zmienna X oznacza inną zmienną w każdej z  
klauzul, czyli:  
ma_dziecko(X1) :- rodzic(X1,_).  
dziecko(X2,Y) :- rodzic(Y,X2).
```

Reprezentacja danych w Prologu

- Dane złożone (strukturalne) - dane, które składają się z kilku elementów, tworzących jeden obiekt; w szczególności składowymi *struktury* mogą być również dane złożone
- Dane złożone tworzone są za pomocą *funktora* i *argumentów* traktowanych razem jako jeden obiekt programu

Przykład

Zapis daty w Prologu

```
date(1,october,2000)
```

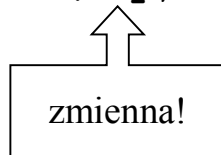
Reprezentacja danych w Prologu

Argumentami danych złożonych (strukturalnych) mogą być zarówno *stałe*, jak i *zmienne* prologowe

Przykład

Dowolony dzień marca 2000 roku:

date (Day , march , 2000)

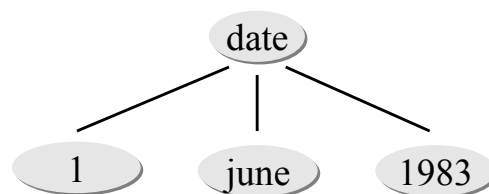

Reprezentacja danych w Prologu

Wszystkie dane strukturalne w Prologu mogą być reprezentowane za pomocą *drzew*, którego korzeniem jest funktor a węzłami potomnymi - argumenty

Przykład

date (1 , june , 1983)

Reprezentacja danych w Prologu

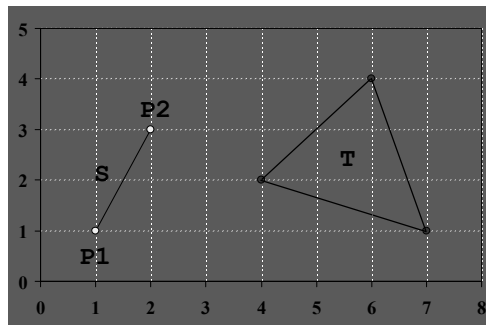
Przykład reprezentacji danych strukturalnych

P1=point(1,1)

P2=point(2,3)

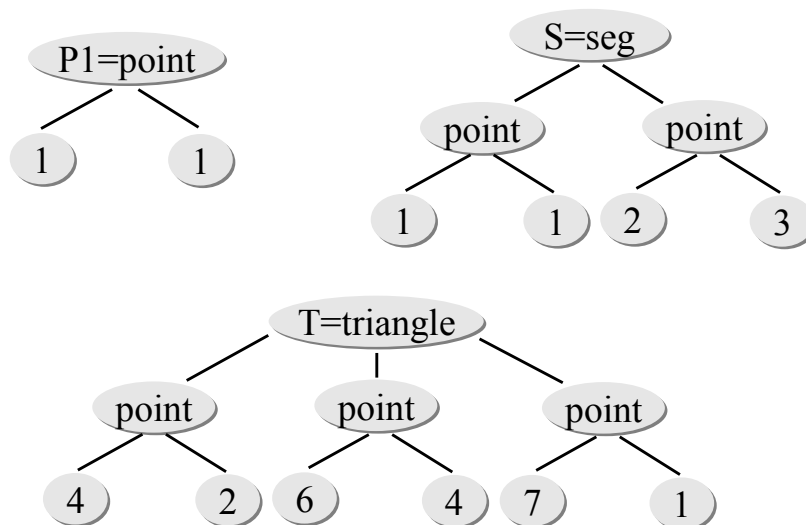
S=seg(P1,P2)=seg(point(1,1),point(2,3))

T=triangle(point(4,2),point(6,4),point(7,1))

Reprezentacja danych w Prologu

Przykład danych strukturalnych

Reprezentacja danych w Prologu

Dane strukturalne określone są zarówno przez nazwę funktora, jak i liczbę argumentów tzw. *arność*.

Oznacza to, iż dwa funktory o tej samej nazwie, lecz innej arności są różnymi obiektami.

Przykład

Punkt w przestrzeni 2-wymiarowej:

point(7,3)

funktor i
2 argumenty

punkt w przestrzeni 3-wymiarowej:

point(7,3,1)

funktor i
3 argumenty

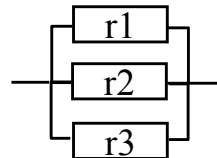
Reprezentacja danych w Prologu

Inny przykład zastosowania struktur

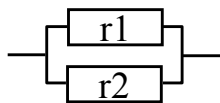
seq(r1, r2)

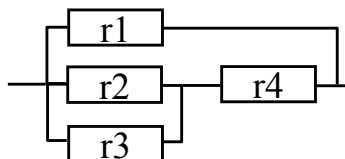
par(r1, par(r2, r3))

par(r1, r2)

par(r1, seq(par(r2, r3), r4))

Reprezentacja danych w Prologu

Pojęcie formalne termu

Do termów zaliczamy:

- stałe i zmienne prologowe
- struktury reprezentowane za pomocą funktorów o dowolnej arności, których argumentami są inne termy

Mechanizm dopasowywania (ang. *matching*)

O dopasowaniu dwóch termów mówimy wtedy, gdy:

- termy są *identyczne*,
- zmienne zawarte w obu termach mogą przyjąć wartości, dla których termy te staną się identyczne

Przykład

Termy: **date (D ,M ,1993)** i **date (D1 ,may ,Y1)**
można dopasować, gdy:

D przyjmie wartość **D1**

M przyjmie wartość **may**

Y1 przyjmie wartość **1993**

Mechanizm dopasowywania (ang. *matching*)

Proces dopasowywania może zakończyć się *porażką*, kiedy nie istnieje żadne możliwe podstawienie zmiennych, które spowodowałoby, iż termy będą identyczne.

Przykład

Termów: **date (D,M,1993)** i **date (D1,M1,1644)** nie można dopasować, bo: **1993** i **1644**, to różne stałe i podobnie **date (X,Y,Z)** i **point (X,Y,Z)**, bo: **date** i **point**, to różne funktory.

Mechanizm dopasowywania (ang. *matching*)

Operator dopasowania w Prologu oznaczany jest znakiem '='.

Przykład

?- **date (D,M,1993)=date (D1,may,Y1)** .

można dopasować, gdy:

D=1, D1=1, M=may, Y1=1993 albo

D=third, D1=third, M=may, Y1=1993 albo

...

lecz dopasowania te nie są *najogólniejsze*, w przeciwieństwie do:

D=D1, M=may, Y1=1993

Mechanizm dopasowywania (ang. *matching*)

Mechanizm dopasowania w Prologu zawsze wyznacza *najogólniejsze możliwe dopasowanie*, tzn. takie dopasowanie, które w najmniejszym możliwym stopniu ogranicza zbiór wartości zmiennej.

Przykład

?- **date (D,M,1993)=date (D1,may,Y1) ,
date (D,M,1993)=date (15,M,Y) .**

najpierw:	D=D1	ostateczny	D=15
	M=may	rezultat:	D1=15
	Y1=1983		M=may
			Y1=1993
			Y=1993

Mechanizm dopasowywania (ang. *matching*)

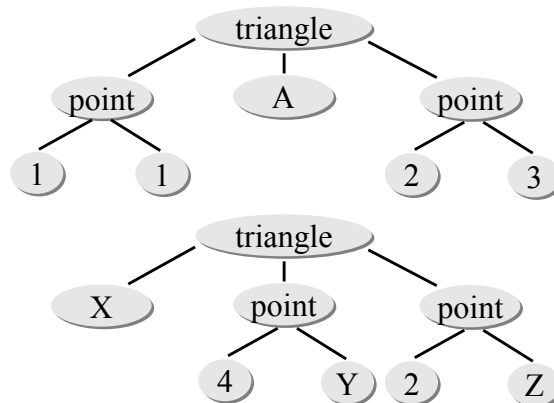
Przebieg procesu dopasowania w Prologu:

- Jeżeli dwa termy S i T, są stałymi, to dopasowanie zachodzi, gdy są identyczne,
- Jeżeli S jest zmienną a T dowolnym termem, to dopasowanie zachodzi, gdy S przypiszemy wartość T; podobnie w sytuacji odwrotnej, kiedy T jest zmienną, a S dowolnym termem, to dopasowanie zajdzie, gdy T przypiszemy wartość S
- Jeżeli S i T są obiektami złożonymi, to dopasowanie zachodzi, gdy:
  - S i T mają ten sam funktor, i
  - zachodzi dopasowanie pomiędzy wszystkimi ich składowymi

Ostateczny rezultat dopasowania zależy wtedy od dopasowań poszczególnych składowych.

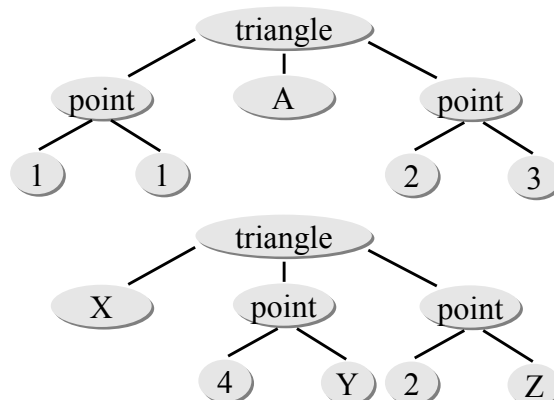
Mechanizm dopasowywania (ang. *matching*)

?- triangle(point(1,1),A,point(2,3))=
triangle(X,point(4,Y),point(2,Z)).

Mechanizm dopasowywania (ang. *matching*)

Proces dopasowania przebiega od korzenia do liści struktur drzewiastych, reprezentujących dopasowywane terminy.

Mechanizm dopasowywania (ang. *matching*)

Proces dopasowania przebiega od korzenia do liści struktur drzewiastych, reprezentujących dopasowywane termy.

Poszczególne etapy procesu dopasowania:

```
triangle=triangle,  
point(1,1)=X,  
A=point(4,Y),  
point(2,3)=point(2,Z).
```

Sukces dopasowania końcowego wynika z udanych dopasowań poszczególnych składowych termów:

```
X=point(1,1)  
A=point(4,Y)  
Z=3
```

Mechanizm dopasowywania (ang. *matching*)

Proces dopasowania może być wykorzystany sam w sobie do przeprowadzenia pewnych „obliczeń”.

Przykład

Sprawdzenie czy odcinek jest pionowy, czy też poziomy?

Zapis własności w Prologu:

```
vertical(seg(point(X,Y1),point(X,Y2))).  
horizontal(seg(point(X1,Y),point(X2,Y))).
```

Zapytanie w Prologu:

```
?- vertical(seg(point(1,1),point(1,2))).
```

Yes

```
?- horizontal(seg(point(1,1),point(2,Y))).
```

Y=1

Mechanizm dopasowywania (ang. *matching*)

ciąg dalszy zapytań:

Czy istnieje odcinek pionowy zaczynający się w punkcie (2,3)?

?- **vertical**(**seg**(**point**(2,3),**P**)).

P=point(2,**Y**)

inne zapytanie:

Czy istnieje odcinek zarówno pionowy, jak i poziomy?

?- **vertical**(**S**),**horizontal**(**S**).

S=seg(**point**(**X**,**Y**),**point**(**X**,**Y**))

odpowiedź jest twierdząca, gdyż każdy odcinek „zdegenerowany” do punktu jest zarówno pionowy, jak i poziomy.

Deklaratywna i proceduralne interpretacja programu prologowego

Rozważmy klauzulę **P** postaci: **P**:-**Q**,**R**.

- Interpretacja deklaratywna klauzuli **P**:

***P** jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy **Q** i **R** są prawdziwe.*

albo:

*Z **Q** i **R** wynika **P**.*

- Interpretacja proceduralna klauzuli **P**:

*Żeby osiągnąć cel **P**, najpierw musisz osiągnąć podcel **Q**, a potem podcel **R**.*

albo:

*Żeby spełnić **P** najpierw spełnij **Q** a potem **R**.*

Różnica: interpretacja proceduralna określa nie tylko logiczny związek między nagłówkiem reguły i jej ciałem, ale również porządek w jakim mają być osiągnane podcele.

Deklaratywna interpretacja programu prologowego

Deklaratywna interpretacja programu prologowego określa czy dany cel jest spełniony, jeśli tak, to dla jakich wartości zmiennych.

Instancja klauzuli to taka klauzula, w której za każdą zmienną podstawiono jakiś term.

Przykład

Klauzula:

```
ma_dziecko(X) :- rodzic(X,Y) .
```

i jej przykładowe instancje:

```
ma_dziecko/piotr) :- rodzic/piotr,Y) .
```

```
ma_dziecko/jan) :- rodzic/jan,mala(ewa)) .
```

Deklaratywna interpretacja programu prologowego

Formalna definicja interpretacji deklaratywnej

Dla danego programu prologowego i celu G :

Cel G jest prawdziwy (spełniony albo wynika logicznie z programu) wtedy i tylko wtedy, gdy:

- istnieje w programie klauzula C taka, że:
- istnieje instancja J klauzuli C taka, że:
  - nagłówek instancji J jest identyczny z G , i
  - wszystkie podcele w ciele instancji J są prawdziwe (spełnione)

Deklaratywna interpretacja programu prologowego

W przypadku celów złożonych, lista celów jest spełniona, gdy wszystkie jej cele są spełnione dla tych samych podstawień zmiennych (koniunkcja celów).

Koniunkcja celów - lista celów oddzielonych przecinkiem - wszystkie cele muszą być spełnione.

Dysjunkcja celów - lista celów oddzielonych średnikiem - wystarczy, że jeden z celów zostanie spełniony.

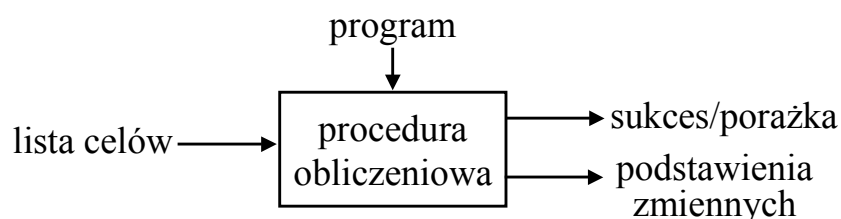
Klauzula postaci: $P : -Q ; R.$
jest równoważna dwóm klauzulom: $P : -Q.$ i $P : -R.$

Koniunkcja klauzul ma wyższy priorytet niż dysjunkcja klauzul.

Proceduralna interpretacja programu prologowego

Interpretacja proceduralna programu prologowego określa *jak* Prolog odpowiada na pytania (w *jaki sposób* spełnia cele).

Interpretacja proceduralna oznacza wykonanie procedury obliczeniowej, która doprowadzi do spełnienia listy celów z uwzględnieniem danego programu prologowego.

Proceduralna interpretacja programu prologowego

Przykład interpretacji proceduralnej

Zbiór klauzul:

big(bear) .	% klauzula 1
big(elephant) .	% klauzula 2
small(cat) .	% klauzula 3
brown(bear) .	% klauzula 4
black(cat) .	% klauzula 5
gray(elephant) .	% klauzula 6
dark(X) :- black(X) .	% klauzula 7
dark(X) :- brown(X) .	% klauzula 8

Pytanie (cel): **dark(X) , big(X) .**

Proceduralna interpretacja programu prologowego

Przebieg procedury spełniania celu:

- 1) Początkowa lista celów: **dark(X) , big(X) .**
- 2) Analiza całego programu od początku do końca i poszukiwanie klauzuli, której nagłówek pasuje do pierwszego celu **dark(X)** . Klauzula 7:
dark(X) :- black(X) .
Zamiana pierwszego celu na zainicjowaną podstawieniami zmiennych treść klauzuli 7:
black(X) , big(X) .
- 3) Analiza programu w poszukiwaniu dopasowania dla celu **black(X)** . Dopasowanie do klauzuli 5:
black(cat) . Klauzula nie ma treści, więc lista celów po zastosowaniu podstawień zmiennych ma postać:
big(cat) .

Proceduralna interpretacja programu prologowego

Przebieg procedury spełniania celu (ciąg dalszy):

- 4) Analiza całego programu w poszukiwaniu klauzuli, której nagłówek pasuje do: **big(cat)**. Brak takiej klauzuli. Nawrót do kroku 3) i anulowanie podstawienia: **X=cat**. Lista celów ma postać:
black(X),big(X).
Kontynuacja przeszukiwania programu poniżej klauzuli 5 zakończona porażką. Nawrót do kroku 2) i przeszukiwanie poniżej klauzuli 7. Dopasowanie dla klauzuli 8:
dark(X) :- brown(X).
Nowa lista celów: **brown(X),big(X)**.

Proceduralna interpretacja programu prologowego

Przebieg procedury spełniania celu (ciąg dalszy):

- 5) Analiza całego programu w poszukiwaniu klauzuli, której nagłówek pasuje do **brown(X)**.
Dopasowanie do **brown(bear)**. Klauzula pozbawiona treści, więc lista celów zmniejsza się do: **big(bear)**.
- 6) Poszukiwanie dopasowania do klauzuli **big(bear)** zakończone sukcesem. Klauzula nie ma treści, więc lista celów zmniejsza się do listy pustej. Cel główny spełniony dla podstawienia zmiennych:
X=bear.

Proceduralna interpretacja programu prologowego

Formalna definicja interpretacji proceduralnej

Dla danego programu prologowego i celu $G1, G2, \dots, Gm$:

- 1) jeśli lista celów jest pusta, to koniec z *sukcesem*
- 2) jeśli lista celów nie jest pusta, to kontynuuj operację ANALIZA.
- 3) ANALIZA: Przeszukiwanie całego programu (od początku do końca) do pierwszej klauzuli C , której nagłówek pasuje do pierwszego celu $G1$. Jeśli nie ma takiej klauzuli, to koniec z *porażką*. Jeśli taka klauzula jest i ma postać:
 $H :- B1, B2, \dots, Bn$.
to zmiana nazw zmiennych w C na unikalne zmienne (nowy wariant tej klauzuli: C'), różne od zmiennych zawartych w liście $G1, G2, \dots, Gm$:
 $H' :- B1', B2', \dots, Bn'$. wariant C oznaczony jako C'

Proceduralna interpretacja programu prologowego

Formalna definicja interpretacji proceduralnej

ciąg dalszy ANALIZY:

Dopasowanie $G1$ do H' z rezultatem w postaci zbioru podstawień S .

W liście celu głównego $G1, G2, \dots, Gm$ zamieniamy $G1$ na listę $B1', B2', \dots, Bn'$ i otrzymujemy listę celów:

$B1', B2', \dots, Bn', G2, \dots, Gm$

(jeśli C jest faktem wtedy $n=0$ i nowa lista celów jest krótsza i niż lista pierwotna; zmniejszanie się tej listy doprowadzi w końcu do listy pustej i tym samym osiągnięcia celu głównego). Zamieniamy zmienne na nowej liście celów zgodnie z podstawieniami ze zbioru S i otrzymujemy nową listę:

$B1'', B2'', \dots, Bn'', G2', \dots, Gm'$

Proceduralna interpretacja programu prologowego

Formalna definicja interpretacji proceduralnej

- 4) Wykonujemy rekurencyjnie całą powyższą procedurę dla nowej listy celów $B1'', B2'', \dots, Bn'', G2', \dots, Gm'$. Jeśli realizacja tego celu zakończy się sukcesem, to realizacja celu pierwotnego $G1, G2, \dots, Gm$ również kończy się sukcesem. Jeśli lista celów $B1'', B2'', \dots, Bn'', G2', \dots, Gm'$ zakończy się porażką, to porzucamy dalsze przetwarzanie tej listy i powracamy do kontynuowania operacji ANALIZA dla pozostałej części programu prologowego. Przeglądamy program, poczynając od klauzuli następnej po klauzuli C (C jest klauzulą, której użyliśmy jako ostatniej) i próbujemy wykorzystać inną pasującą klauzulę do spełnienia celu $G1$.

Proceduralna interpretacja programu prologowego

Formalna definicja interpretacji proceduralnej

Uwagi do definicji:

1. Procedura nie określa w jaki sposób otrzymywany jest ostateczny zbiór podstawień zmiennych S . Zbiór podstawień, który prowadzi do spełnienia pierwszego celu z listy podlega najczęściej dalszym uściśleniom w wyniku realizacji kolejnych celów.
2. Kiedy rekurencyjne wywołanie procedury prowadzi do porażki dokonujemy *nawrotu* do tego miejsca w programie, w którym wybrano złą klauzulę (klauzulę C), porzucając wszystkie rezultaty jej przetwarzania, włącznie z dokonanymi podstawieniami zmiennych. Taka realizacja celów gwarantuje systematyczną analizę wszystkich alternatywnych ścieżek przetwarzania prowadzących do spełnienia celu lub kończy się stwierdzeniem (po sprawdzeniu ich wszystkich), że cel nie jest spełniony.

Przykład interpretacji programu: *Problem małpy i banana*

Sformułowanie problemu:

Małpa przy drzwiach wejściowych do pomieszczenia.

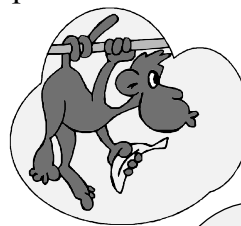
Małpa stoi na podłodze.

Pudło stoi pod oknem.

Małpa nie ma banana.

Banan wisi na środku sufitu.

Małpa nie może dosięgnąć banana.

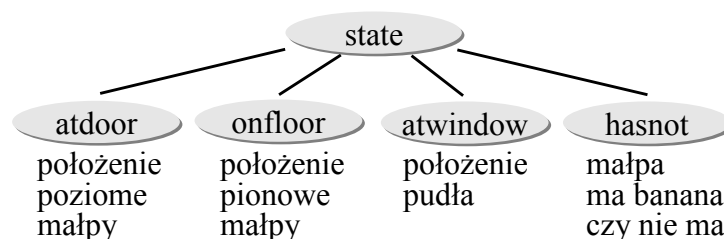
Pytanie: *Czy małpa może zjeść banana?*

Przykład interpretacji programu: *Problem małpy i banana*

Reprezentacja stanu problemu:

Aktualna sytuacja w naszym „świecie małpy” reprezentowana jest jako jeden z możliwych stanów w całej przestrzeni stanów, opisujących wszystkie możliwe położenia poszczególnych obiektów.

Przykład interpretacji programu: *Problem małpy i banana*

Reprezentacja stanu problemu w Prologu:

Term postaci: **state(<phm>, <pwm>, <pp>, <mnm>)**

gdzie: <phm> - położenie horyzontalne małpy

<pwm> - położenie wertykalne małpy

<pp> - położenie pudła

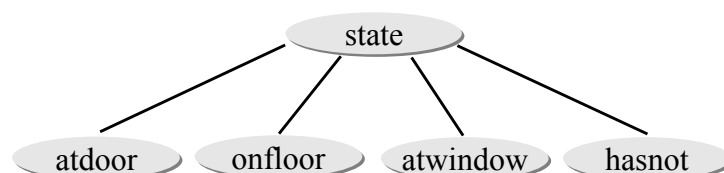
<mnm> - małpa *ma* albo *nie ma* banana

Stan docelowy:

state(_, _, _, has)

Stan początkowy:

state(atdoor, onfloor, atwindow, hasnot)

Przykład interpretacji programu: *Problem małpy i banana*

Możliwe ruchy małpy:

- 1) chwytanie banana
- 2) wspinanie się na pudło
- 3) przesuwanie pudła
- 4) poruszanie po pomieszczeniu

Nie wszystkie ruchy są dopuszczalne w każdym stanie.

Każdy ruch wymaga spełnienia określonych warunków początkowych, niezbędnych do jego realizacji.

Reprezentacja ruchów w Prologu:

Term postaci: **move(<stan1>, <ruch>, <stan2>)**

gdzie: <stan1> - sytuacja przed ruchem małpy

<ruch> - ruch małpy

<stan2> - sytuacja po ruchu małpy

Przykład interpretacji programu: *Problem małpy i banana*

Przykłady ruchów w Prologu:

Ruch „chwytanie banana”:

```
move ( state (middle, onbox, middle, hasnot) ,  
        grasp,  
        state (middle, onbox, middle, has) ) .
```

Małpa może złapać banana tylko wtedy, gdy stoi na pudle, znajdującym się na środku pokoju i nie ma jeszcze banana.

Klauzuli definiującej ruch nie musi odpowiadać tylko jeden z ruchów możliwych do wykonania w modelowanym świecie, może to być cały zbiór ruchów.

Przykład interpretacji programu: *Problem małpy i banana*

Przykłady ruchów w Prologu c.d.:

Ruch „poruszanie po pomieszczeniu” :

```
move ( state (Pos1, onfloor, Box, Has) ,  
        walk (Pos1, Pos2) ,  
        state (Pos2, onfloor, Box, Has) ) .
```

Małpa może zmienić swoje położenie (w poziomie) niezależnie od położenia pudła i faktu schwytania banana:

- *Zmiana położenia z miejsca **Pos1** na miejsce **Pos2**.*
- *Małpa znajduje się na podłodze zarówno przed, jak i po wykonaniu ruchu.*
- *Pudło pozostaje w tym samym położeniu **Box**.*
- *Stan posiadania małpy **Has** również nie ulega zmianie.*

Wykorzystanie zmiennych uogólniło definicję na wszystkie przypadki, w których możliwe jest poruszanie się po pomieszczeniu.

Przykład interpretacji programu: *Problem małpy i banana*

Sformułowanie celu w Prologu:

Klauzula **canget** (<stan>)

gdzie: <stan> - stan docelowy

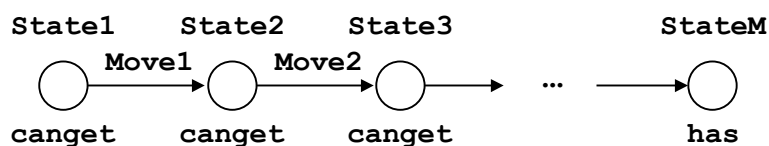
Możliwe scenariusze:

- W dowolnym stanie, w którym małpa ma już banana klauzula **canget** powinna być zawsze prawdziwa - nie ma potrzeby wykonywania wtedy żadnych ruchów:
canget (state (_,_,_,has)) .
- W każdym innym przypadku należy wykonać co najmniej jeden ruch - małpa może schwycić banana w stanie **State1**, o ile istnieje ruch ze stanu **State1** do takiego stanu **State2**, w którym małpa jest w stanie osiągnąć banana:
canget (State1) :- move (State1,Move,State2) ,
canget (State2) .

Przykład interpretacji programu: *Problem małpy i banana*

Sformułowanie celu w Prologu c.d.:

Klauzula **canget** ma charakter rekurencyjny.

Postać zapytania dla naszego problemu:

?- **canget** (state (atdoor, onfloor, atwindow, hasnot)) .

Przykład interpretacji programu: *Problem małpy i banana*

Kompletny program:

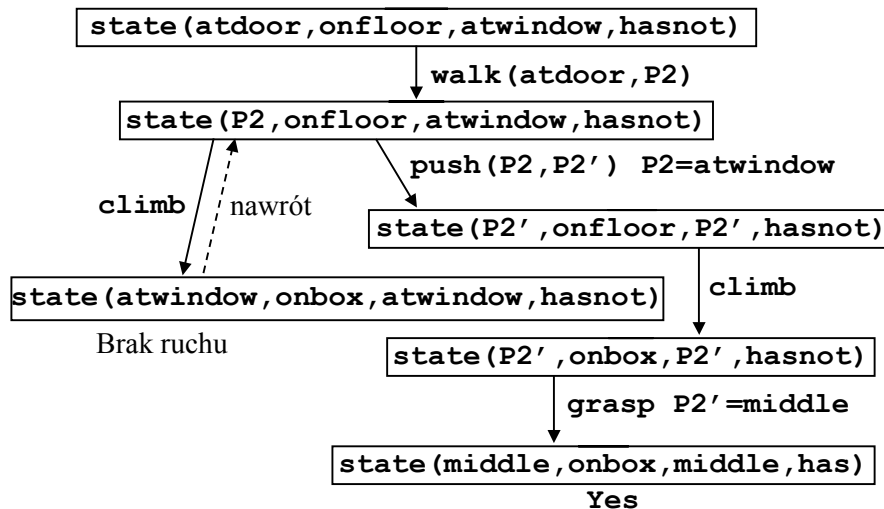
```

move ( state (middle,onbox,middle,hasnot) ,
      grasp,                                     % chwytanie
      state (middle,onbox,middle,has) ) .
move ( state (P,onfloor,P,H) ,
      climb,                                     % wspinaczka
      state (P,onbox,P,H) ) .
move ( state (P1,onfloor,P1,H) ,
      push (P1,P2) ,                             % przesuwanie
      state (P2,onfloor,P2,H) ) .
move ( state (P1,onfloor,B,H) ,
      walk (P1,P2) ,                             % chodzenie
      state (P2,onfloor,B,H) ) .

canget (state (_,_,_,has)) .                    % już ma banana!
canget (State1) :-                             % ruch, żeby mieć
    move (State1,Move,State2) ,
    canget (State2) .
  
```

Przykład interpretacji programu: *Problem małpy i banana*

Interpretacja proceduralna programu dla problemu *Małpy i banana*:

Przykład interpretacji programu:
Problem małpy i banana

Porządek kauzyl prologowych i
celów

Porządek klauzul w programie prologowym ma kluczowe znaczenie dla efektywności i skuteczności programu.

Przykład

Klauzula poprawna deklaratywnie

p :- p.

Pytanie:

?- p.

Efekt: nieskończona pętla!!!

Program poprawny w sensie interpretacji deklaratywnej może być bezużyteczny ze względu na interpretację proceduralną.

Porządek klauzul prologowych i celów

Pętle mogą być efektem niewłaściwej kolejności reguł lub celów. Proceduralna interpretacja programu prologowego powoduje, że preferowane są reguły i/lub cel zdefiniowane wcześniej w programie.

Przykład

W programie dla problemu małpy i banana kolejność klauzul jest następująca:

```
move(...,grasp,...) .  
move(...,climb,...) .  
move(...,push(P1,P2),... ) .  
move(..., walk(P1,P2),... ) .
```

Oznacza to, iż preferowane jest „chwytanie banana”, potem „wspinanie na pudło”, następnie „pchanie pudła” i na końcu „poruszanie po pomieszczeniu”.

Porządek klauzul prologowych i celów

Wpływ porządku klauzul na realizację celu

Przykład c.d.

Cel główny:

```
?- canget(state(atdoor,onfloor,atwindow,hasnot)) .
```

Przyjmijmy następującą kolejność klauzul:

```
move(..., walk(P1,P2),... ) .          <=== zmiana!!!  
move(...,grasp,...) .  
move(...,climb,...) .  
move(...,push(P1,P2),... ) .
```

Preferowane jest „poruszanie po pomieszczeniu” nad inne ruchy.

Porządek klauzul prologowych i celów

ciąg dalszy przykładu

Kolejność realizowanych celów:

1) **canget**(state(atdoor,onfloor,atwindow,hasnot))

dopasowanie do klauzuli **canget** (wersji drugiej) i nowy cel:

2) **move**(state(atdoor,onfloor,atwindow,hasnot),M',S2'),
canget(S2')

pierwszy możliwy do zastosowania ruch **walk**(atdoor,P2') daje nam cel:

3) **canget**(state(P2',onfloor,atwindow,hasnot))

dopasowanie do klauzuli **canget** i kolejny podcel:

4) **move**(state(P2',onfloor,atwindow,hasnot),M'',S2''),
canget(S2'')

pierwszy możliwy do zastosowania ruch **walk**(P2',P2'') daje nam cel:

5) **canget**(state(P2'',onfloor,atwindow,hasnot)),

z dopasowaniem S2''=state(P2'',onfloor,atwindow,hasnot)

kolejne zastosowanie klauzuli **canget** prowadzi do celu:

6) **move**(state(P2'',onfloor,atwindow,hasnot),M''',S2'''),
canget(S2''')

w którym pierwszym zostanie zastosowany ruch **walk**(P2'',P2''')

...

Porządek klauzul prologowych i celów

Wpływ porządku klauzul na realizację celu programu.

Wnioski:

Program prologowy może nie znaleźć rozwiązania, nawet jeżeli rozwiązanie to istnieje (pętle nieskończone!).

Program prologowy może być poprawny w sensie deklaratywnym, ale błędny w sensie proceduralnym.

Istnieją ogólne metody eliminacji nieskończonych pętli (bezproduktywnych dróg poszukiwania rozwiązania), które można zastosować w programie prologowym.

Porządek klauzul prologowych i celów

Wpływ porządku klauzul na realizację celu

Przykład

```
przodek (P,D) :- rodzic (P,D) .                %prb
przodek (P,D) :- rodzic (P,R) ,przodek (R,D) .    %prp
```

Możliwe modyfikacje porządku:

- zmiana kolejności klauzul *prb* i *prp* w programie
- zmiana kolejności podcelów w ciele klauzuli *prp*

Porządek klauzul prologowych i celów

Przykład c.d.

Efekt: cztery warianty tego samego programu - identyczne w sensie deklaratywnym, lecz różne w sensie proceduralnym.

```
przodek1 (P,D) :- rodzic (P,D) .
przodek1 (P,D) :- rodzic (P,R) ,przodek1 (R,D) .

przodek2 (P,D) :- rodzic (P,R) ,przodek2 (R,D) .
przodek2 (P,D) :- rodzic (P,D) .

przodek3 (P,D) :- rodzic (P,D) .
przodek3 (P,D) :- przodek3 (P,R) ,rodzic (R,D) .

przodek4 (P,D) :- przodek4 (P,R) ,rodzic (R,D) .
przodek4 (P,D) :- rodzic (P,D) .
```

Porządek kauzul prologowych i celów

Przykład c.d.

?-przodek1(tomek,ola) .

Yes

?-przodek2(tomek,ola) .

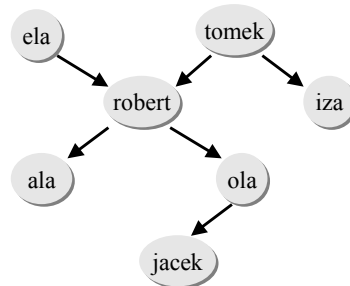
Yes

?-przodek3(tomek,ola) .

Yes

?-przodek4(tomek,ola) .

ERROR: out of local stack

Porządek kauzul prologowych i celów

Przykład c.d.

przodek1(tomek,ola)

rodzic(tomek,ola)

No

rodzic(tomek,Y) ,
przodek1(Y,ola)

wg faktu

rodzic(tomek,robert)

Y = robert

przodek1(robert,ola)

rodzic(robert,ola)

Yes

Porządek kauzul prologowych i celów

Przykład c.d.

przodek2 (tomek , ola)

???

Porządek kauzul prologowych i celów

Przykład c.d.

przodek3 (tomek , ola)

rodzic (tomek , ola)

No

przodek3 (tomek , Y) ,
rodzic (Y , ola)

rodzic (tomek , Y) ,
rodzic (Y , ola)

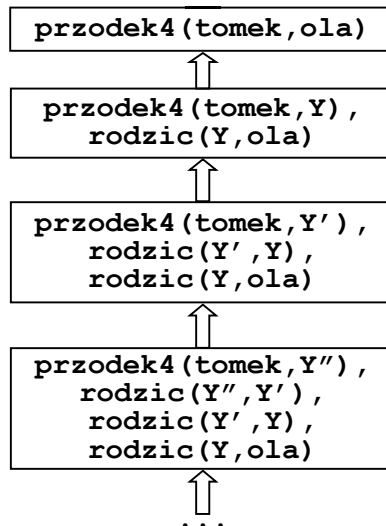
Y = robert

rodzic (robert , ola)

Yes

Porządek kazułów prologowych i celów

Przykład c.d.

Porządek kazułów prologowych i celów

Przykład c.d.

Podsumowanie

przodek1 - najlepsza wersja

przodek2 - wersja o najgorszej efektywności, ale skuteczna

przodek3 - nie zawsze skuteczna, np. **?-przodek3(iza, jacek)** .

przodek4 - wersja nieskuteczna (nieskończona pętla!)

W definicji klauzuli prologowej należy najpierw korzystać z klauzul, opisujących proste relacje między obiektami, zanim użyjemy relacji bardziej złożonych (rekurencyjnych).

Porządek kauzul prologowych i celów

Przykład c.d.

```
przodek1(P,D) :- rodzic(P,D) .  
przodek1(P,D) :- rodzic(P,R),przodek1(R,D) .  
rodzic → rodzic → przodek1
```

```
przodek2(P,D) :- rodzic(P,R),przodek2(R,D) .  
przodek2(P,D) :- rodzic(P,D) .  
rodzic → przodek2 → rodzic
```

```
przodek3(P,D) :- rodzic(P,D) .  
przodek3(P,D) :- przodek3(P,R),rodzic(R,D) .  
rodzic → przodek3 → rodzic
```

```
przodek4(P,D) :- przodek4(P,R),rodzic(R,D) .  
przodek4(P,D) :- rodzic(P,D) .  
przodek4 → rodzic → rodzic
```

Porządek kauzul prologowych i celów

Czy interpretacja deklaratywna programu jest potrzebna? Czy nie byłoby lepiej ograniczyć się tylko do interpretacji proceduralnej skoro poprawność programu w pierwszej nie jest jednoznaczna z poprawnością w drugiej?

Postęp w językach programowania wskazuje na konieczność porzucania języków proceduralnych na rzecz języków deklaracyjnych, w których łatwiej i jaśniej można sformułować wiele zadań i w których ciężar przetwarzania w większym stopniu spoczywa na systemie programowania niż programiście.

Język programowania Prolog jest tylko pewnym krokiem uczynionym w kierunku „czystego” programowania deklaratywnego.

Związki języka Prolog z logiką formalną

Podstawowe pojęcia

- logika predykatów I rzędu
- klauzule Horn'a
- zasada rezolucji
- pojęcie najogólniejszego unifikatora (MGU)
- mechanizm unifikacji

Podsumowanie

- Proste obiekty w Prologu to *atomy*, *stale*, *zmiennie*. Obiekty złożone (strukturalne) to *termy*.
- Termy składają się z *funktora* (*operatora*, *symbolu funkcyjnego*), określonego przez nazwę i arność
- Typ obiektu jest rozpoznawany jedynie w oparciu o jego budowę składniową
- Zakresem leksykalnym zmiennej jest jedna klauzula, zatem zmienne o tej samej nazwie w różnych klauzulach są różne
- Termy można reprezentować w postaci drzew, zaś ich przetwarzanie traktować jako przetwarzanie struktur drzewiastych
- Proces dopasowania polega na sprawdzeniu czy dwa termy są identyczne i dla jakich podstawień zmiennych są takie same

Podsumowanie

- Jeżeli proces dopasowania zmiennych zakończy się sukcesem, to w wyniku otrzymujemy *najogólniejsze* możliwe podstawienia zmiennych
- Semantyka deklaratywna w Prologu określa czy dla danego programu cel jest spełniony, i jeśli tak, to dla jakich podstawień zmiennych
- Przecinek między klauzulami oznacza koniunkcję celów, a średnik - dysjunkcję celów
- Semantyka proceduralna w Prologu to procedura spełniania listy celów w kontekście danego programu. Procedura ta stwierdza fałszywość lub prawdziwość listy celów i podaje ewentualne podstawienia zmiennych. Procedura korzysta z mechanizmu nawrotów i analizuje alternatywne rozwiązania
- „Czysta” semantyka deklaratywna nie zależy od kolejności klauzul i kolejności celów w klauzulach

Podsumowanie

- Semantyka deklaratywna jest ściśle określona przez kolejność klauzul i celów, która może mieć decydujący wpływ na efektywność i skuteczność programu
- Mając dany poprawnie w sensie deklaratywnym program możemy zwiększyć jego efektywność poprzez zmianę kolejności klauzul i celów, nie naruszając jego poprawności deklaratywnej. Jest to dobra metoda wykrywania i eliminacji nieskończonych pętli w programie
- Istnieją inne ogólne techniki (np. z dziedziny Szt. Int.) eliminacji nieskończonych pętli
- podstawowe pojęcia: atomy, liczby, zmienne, term prosty, term złożony, funktor, arność, dopasowanie termów, najogólniejsze dopasowanie, semantyka deklaratywna, semantyka proceduralna, instancja klauzuli